U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy, Ph.D. a JUDr. Lenky Matyášové, Ph.D. v právní věci žalobce: **Herba Vitalis s. r. o.,** se sídlem Žitná 1656/45, Praha 1, zastoupený Mgr. Petrem Břečkou, advokátem se sídlem Fritzova 2, Jihlava, proti žalovanému: **Celní úřad Žďár nad Sázavou,** se sídlem Komenského 1786, Žďár nad Sázavou, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 10. 11. 2010, č. j. 30 Ca 255/2008 - 241, o námitce podjatosti vznesené vůči soudcům Nejvyššího správního soudu JUDr. Michalu Mazanci, JUDr. Janu Passerovi a Mgr. Davidu Hipšrovi,

takto:

Soudci Nejvyššího správního soudu JUDr. Michal Mazanec, JUDr. Jan Passer a Mgr. David Hipšr **nejsou vyloučeni** z projednávání a rozhodnutí věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 8 Aps 1/2011.

O d ů v o d n ě n í :

Dne 24. 11. 2008 se do provozovny žalobce dostavili pracovníci žalovaného, a to za účelem provést zde místní šetření. O tomto místním šetření byl vyhotoven protokol ze dne 24. 11. 2008, č. j. 5363-11/08-016400-024, ze kterého vyplývá, že pracovníci žalovaného v průběhu šetření dospěli na základě odebraných vzorků k závěru, že se ve skladu žalobce nacházejí vybrané výrobky podle zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o spotřebních daních"), přičemž měli za to, že žalobce dostatečně neprokázal zdanění těchto vybraných výrobků. V označeném protokolu je dále uvedeno, že v průběhu šetření bylo ústně vysloveno zajištění vybraných výrobků podle § 42 odst. 2 zákona o spotřebních daních.

Dne 1. 12. 2008 podal žalobce u Krajského soudu v Brně žalobu podle § 82 a násl. s. ř. s. na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu. V té namítal, že žalovaný se v rámci místního šetření dopustil nezákonného donucení, když zajistil dané výrobky.

Krajský soud žalobu usnesením ze dne 18. 2. 2009, č. j. 30 Ca 255/2008 - 89, odmítl, neboť dospěl k závěru, že z obsahu protokolu ze dne 24. 11. 2008 je zřejmé, že v posuzovaném případě žalovaný vydal rozhodnutí o zajištění vybraných výrobků podle § 42 zákona o spotřebních daních, byť tak učinil toliko ústně do protokolu. Krajský soud tedy konstatoval, že pro vedení řízení o žalobě proti nezákonnému zásahu nebyly v daném

případě splněny podmínky, neboť žalobou podle § 82 a násl. s. ř. s. nelze brojit proti rozhodnutí správního orgánu.

Proti zmíněnému usnesení krajského soudu podal žalobce kasační stížnost, o které v řízení vedeném u Nejvyšší správního soudu pod sp. zn. 8 Aps 2/2009 rozhodl osmý senát tohoto soudu ve složení: JUDr. Michal Mazanec, JUDr. Petr Příhoda a JUDr. Jan Passer tak, že napadené usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že krajský soud v dané věci opřel kasační stížností napadené usnesení o nesprávný právní názor. Nejvyšší správní soud, odlišně od soudu krajského, posoudil napadený protokol pouze jako oznámení o zajištění vybraných výrobků podle § 42 odst. 4 zákona o spotřebních daních. Podle posledně zmíněného ustanovení platí, že celní orgán kontrolované osobě ústně oznámí opatření o zajištění vybraných výrobků a bezodkladně vyhotoví protokol, ve kterém uvede i důvod zajištění a popis zajištěných vybraných výrobků. Rozhodnutí o zajištění musí být vydáno nejpozději následující pracovní den po dni vyhotovení protokolu. Jak ovšem Nejvyšší správní soud dále konstatoval, žalovaný v daném případě rozhodnutí o zajištění vybraných výrobků nevydal. Samotný protokol pak dle jeho názoru nemůže být ani z materiálního obsahu posouzen jako rozhodnutí o zajištění vybraných výrobků podle § 42 odst. 2 zákona o spotřebních daních, neboť nesplňuje zákonem požadované náležitosti, především v něm žalovaný neuvedl konkrétní důvody zajištění a dále nepoučil žalobce o dalších právních následcích zajištění.

Krajský soud, vázán výše uvedeným právním názorem Nejvyššího správního soudu, vydal dne 10. 11. 2010 rozsudek č. j. 30 Ca 255/2008 - 241, kterým žalobu na ochranu před nezákonným zásahem jako nedůvodnou zamítl.

I proti posledně zmíněnému rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost. Řízení o této kasační stížnosti je u Nejvyššího správního soudu vedeno pod sp. zn. 8 Aps 1/2011.

K vyrozumění o složení senátu ze dne 11. 3. 2011 vznesl stěžovatel dne 18. 3. 2011 námitku podjatosti vůči soudcům JUDr. Michalu Mazanci, JUDr. Janu Passerovi a Mgr. Davidu Hipšrovi. Jako důvod podjatosti stěžovatel uvádí skutečnost, že dne 20.1. 2011 podal k rukám předsedy Nejvyššího správního soud stížnost na profesní a morální nezpůsobilost jmenovaných soudců. Podle stěžovatele tak jsou založeny důvodné pochybnosti o tom, zda v důsledku této stížnosti nebude negativně ovlivněn postoj těchto soudců při rozhodování v dané věci. Kopii příslušné stížnosti stěžovatel připojil ke kasační stížnosti.

Ve svém vyjádření k podané námitce podjatosti jmenovaní soudci shodně uvedli, že si nejsou vědomi toho, že by vzhledem k jejich poměru k věci, k účastníkům řízení či jejich zástupcům byl důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Žádný ze jmenovaných soudců se dle svého vyjádření nepodílel na projednání nebo rozhodnutí věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení a nezná osobně ani jednatele ani zástupce stěžovatele. Ke stížnosti stěžovatele ze dne 20. 1. 2011 soudci uvedli, že se o ní dozvěděli teprve v souvislosti s předmětnou námitkou podjatosti, přičemž ji nepovažují za důvod pro to, aby bylo ovlivněno nezávislé a nestranné rozhodování o kasační stížnosti stěžovatele.

Ani v tomto ohledu tudíž jmenovaní soudci neshledali, že by byl dán důvod pro jejich vyloučení z rozhodování ve věci.

Námitka podjatosti není důvodná.

Při posouzení důvodnosti námitky podjatosti vycházel Nejvyšší správní soud z § 8 odst. 1 s. ř. s., podle kterého jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučeni jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce však nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

Jde-li o důvody uvedené v první větě § 8 odst. 1 s. ř. s., je třeba uvést, že poměr k věci může vyplývat především z přímého právního zájmu soudce na projednávané věci, tedy zejména v případech, kdy by soudce mohl být rozhodnutím soudu přímo dotčen na svých zájmech. Soudcův poměr k účastníkům nebo k jejich zástupcům může být založen především příbuzenským nebo jemu obdobným vztahem, může jít také o vztah ekonomické závislosti. V projednávané věci však žádná taková skutečnost zjištěna nebyla.

Nejvyšší správní soud rovněž neshledal, že by se jmenovaní soudci podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u žalovaného správního orgánu či v předchozím řízení u krajského soudu. Z přiložených soudních spisů je zjevné, že dva ze jmenovaných soudců rozhodovali o kasační stížnosti stěžovatele podané proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 18. 2. 2009, č. j. 30 Ca 255/2008 - 89. Nejvyšší správní soud ovšem poukazuje na své usnesení ze dne 19. 3. 2003, č. j. Nao 2/2003 - 18, publikované pod č. 53/2004 Sb. NSS, ve kterém dospěl k závěru, že podíl soudce na rozhodování v předchozím soudním řízení podle § 8 odst. 1 věty druhé s. ř. s., který zakládá důvod pro jeho vyloučení, se týká rozhodování ve stejné věci u soudu nižšího stupně. Pokud se dále zmínění soudci podíleli na rozhodování ve věcech stěžovatele vedených u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 8 Afs 67/2009, 8 Afs 68/2009, 8 Afs 1/2010, 8 Afs 2/2010 a 8 Afs 51/2010, odkazuje Nejvyšší správní soud na ustanovení § 8 odst. 1 věty třetí s. ř. s., které výslovně stanoví, že důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v jeho rozhodování v jiných věcech.

Stěžovatel však možnou podjatost spatřuje v tom, že podal stížnost na profesní a morální nezpůsobilost jmenovaných soudců předsedovi Nejvyššího správního soudu.

Nejvyšší správní soud předně konstatuje, že v samotné stížnosti ze dne 20. 1. 2011 stěžovatel neuvedl žádné skutečnosti, jež by byly důvodem pro vyloučení jmenovaných soudců z projednávání a rozhodnutí věci ve smyslu § 8 odst. 1 s. ř. s. Obsahem příslušné stížnosti jsou toliko výtky stěžovatele směřující ke správnosti právních závěrů, ke kterým osmý senát Nejvyššího správního soudu dospěl v rozhodnutích vydaných ve věcech stěžovatele vedených u zdejšího soudu pod sp. zn. 8 Aps 2/2009, 8 Afs 1/2010 a 8 Afs 2/2010. Z přiložených soudních spisů navíc vyplývá, že předseda Nejvyššího správního soudu při vyřizování stížnosti odkázal stěžovatele na řízení o ústavní stížnosti, když on sám není kompetentní přezkoumávat právní závěry rozhodnutí vydaných jednotlivými

senáty Nejvyššího správního soudu. Takovým způsobem, jak dále uvedl, by bylo zasaženo do soudcovské nezávislosti.

Přes výše uvedené ovšem nelze zcela pominout skutečnost, že příslušná stížnost vyznívá značně urážlivě. K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že pochybnosti o nepodjatosti soudce pro jeho poměr k účastníkům či jejich zástupcům mohou vzniknout kromě vztahů příbuzenských a obdobných také tehdy, je-li soudcův vztah k účastníkům, resp. jejich zástupcům, přátelský či naopak zjevně nepřátelský.

Nejvyšší správní soud připouští, že nelze vyloučit, že za určitých okolností by stěžovatelem uváděné skutečnosti mohly vyvolat pochybnosti o podjatosti soudců a nestrannosti soudního rozhodování. Podání stížnosti, v níž účastník řízení zpochybňuje profesní a morální způsobilost konkrétního soudce, jistě může za určitých okolností v tomto soudci vyvolat negativní až nepřátelský postoj vůči takovému účastníku řízení. Na druhé straně lze jen těžko uzavřít, že tato skutečnost vyvolá negativní vztah soudce k účastníku řízení vždy, bez přistoupení dalších skutečností. Je třeba zdůraznit, že rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak, jak zákon tuto příslušnost stanovil, je tato zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný. Vzhledem k tomu lze vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí přidělené věci jen vskutku výjimečně a z opravdu závažných důvodů, které mu reálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezaujatě a spravedlivě (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 4. 2003, č. j. Nao 19/2003 - 16; rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz).

Vzhledem k uvedenému má Nejvyšší správní soud za to, že možné dopady takové stížnosti na subjektivní vtah dotčeného soudce k účastníku, jenž stížnost podal, nelze jakkoli zobecňovat. Při posouzení, zda je v takové situaci dán důvod pro vyloučení soudce či nikoli, tedy bude třeba vždy vážit různé skutečnosti, pojící se s konkrétní věcí.

V posuzované věci Nejvyšší správní soud konstatuje, že z vyjádření jmenovaných soudců nevyplývá, že by získali poměr k věci, účastníkům řízení či jejich zástupcům, který by je vylučoval z dalšího rozhodování. Jinými slovy, z příslušného vyjádření nelze dovodit, že by podání stížnosti založilo negativní vztah dotčených soudců ke stěžovateli, jenž by ovlivnil další rozhodování těchto soudců. V tomto směru lze odkázat na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 7. 2009, č. j. Nao 36/2009 - 49, v němž Nejvyšší správní soud konstatoval, že „*soudce ve výkonu své veřejné funkce musí být připraven na konfrontaci s byť i nedůvodnou a nepodloženou kritikou a na nikoliv přátelské jednání účastníků, aniž by jej tyto skutečnosti automaticky vyloučily z projednání a rozhodování věci*“. V posledně citovaném usnesení rozhodoval Nejvyšší správní soud o podjatosti soudců v situaci, ve které účastník řízení podal proti těmto soudcům trestní oznámení, přičemž dospěl k závěru, že podá-li účastník řízení podnět k prošetření trestného činu, jehož se měl dopustit soudce rozhodující v jeho věci, nezaloží to zpravidla bez dalšího důvod pro vyloučení tohoto soudce z projednávání a rozhodování v dané věci. Jak Nejvyšší správní soud uvedl dále, „*opačný přístup by mohl velmi snadno vyústit v možnost účastníků*

ovlivňovat složení ve věci rozhodujícího senátu např. podáváním byť i zcela zjevně a zřejmě nedůvodných trestních oznámení, která by pak automaticky vedla k vyloučení soudce.(...)".

Obdobné závěry lze podle názoru Nejvyššího správního soudu v dané situaci vztáhnout i na případ podání stížnosti účastníkem řízení na profesní a morální způsobilost soudců rozhodujících v jeho věci.

Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že v posuzované věci není zřejmé, že by jmenovaní soudci v souvislosti s podáním předmětné stížnosti získali negativní vztah ke stěžovateli, jenž by byl důvodem pro jejich vyloučení z dalšího rozhodování.

Na základě výše uvedeného pak Nejvyšší správní soud rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto usnesení.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. března 2011

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně
senátu